

Dünya
xalqlarının
nağilları

NAMUSLU OĞRU

GÖYƏRÇİN

ISSN-0207-4710

2007-ci il

Tərcümə edəni:
RAFIQ YUSİFOĞLU

RƏSSAMLAR:
Orxan
Leyla
Afər

NAMUSLU OĞRU

Dünya xalqlarının nağılları

"GÖYƏRÇİN"İN KİTABXANASI
BAKI - 2007

BOSNİYA NAĞILI

Meşənin içində bir istifadəsiz dəyirman var idi. Heç kəs ora den üyütməyə getmirdi və söhbət gəzirdi ki, dəyirməndə cin yaşayır. Bir dəfə bir zənci bir kişə qarğıdalı tapdı. Qərara gəldi ki, qarğıdalını gizlicə aparıb həmin dəyirməndə üyütsün.

Zənci elə tezəcə işə başlamışdı ki, nəhəng bir azman gəlib dəyirmanın qapısını döydü və açmağı tələb etdi. Zənci azmanı heç vecinə də almadı. Pəndirə götürüb onun gözünün qarşısında çıxdı, ondan su süzüləndə dedi.

- Çıx get, yoxsa sənin də sümüklerini bu daş kimi sındıraram!

Azman qorxdı. Dedi ki, mən səninlə dost olmaq istəyirəm. Sən ocaq qala, mən gedib bir öküz tapıb gətirim, onu bişirib yeyək.

Azman öküz tapdı, onu kəsdı, soydu, bişirdi və zənciyə dedi ki, gəl birlikdə yeyək.

Hərəsi bir tərəfdən öküzə girişdi. Zənci bıçaqla eti kəsib ciblərinə, torbasına doldurdu. Azman

doyanda o, iştahla yeməyə başladı. Bu, azmanı bərk qorxutdu. O, zənciyə dedi:

- Əziz qardaşım, gəl mənəmlə birlikdə bizim ölkəmizə gedək. Görsünlər ki, dünyada necə güclü qəhrəman oğullar var imiş.

Onlar birlikdə gəlib azmanlar-nəhənglər ölkəsinə çıxdılar. Azmanlar budağı əyib giləş dərirdilər. Zənci də budaqdan tutub giləş yeyirdi. Birdən azmanın əlindən budaq buraxıldı və zəncini göyə tulladı. Oğlan bir quş yuvasının üstünə düşdü və ana quşu tutub cibinə qoydu.

Zənci geri qayıdanda azmanlar ondan soruşdu:

- Sən niyə elə elədin?

Zənci əhvalını pozmadan dedi ki, mən ağacın zirvəsində bir quş gördüm, tez uçub onu tutdum. Oğlan bunu deyib quşu cibindən çıxaranda azmanlar heyrətdən donub qaldılar.

Elə bu zaman kolun dibindən bir dovşan qaçdı. Azmanlar nə qədər qaçdırlarsa, onu tuta bilmədilər. Zənci oğlan onları lağa qoyub güldü.

- Mən göyə uçub quş tuta bilərəm, siz heç yerdə dovşanı da tuta bilmirsiniz.

Azmanlar öküz derisindən hazırlanmış tuluqları götürüb su gətirməyə getdilər. Zənci gördü ki, boş tuluğu apara bilmir, onun içi su ilə dolsa vəziyyət çətin olacaq.

Zənci bulağa çatan kimi suyun qabağını qazıb arx çəkəməyə başladı.

Azmanlar təəccüblə ondan soruşdular:

- Sən nə etmək istəyirsən?

Hər gün su daşımacaqdan xoşum gəlmir. Arx çəkib suyu düz evinin içinə aparacağam.

Azmanlar ona yalvarmağa başladılar:

- Amanın günüdür, suyu özümüzü aparacaq, arx çəksən, evimizi yuyub aparacaq.

Azmanlar oğlandan bərk qorxmağa başladılar. Ona çoxlu pul verib evlərinə göndərmək istədilər. Zənci isə razılaşmadı.

Bir gün oğlan eşitdi ki, onu gizlicə öldürmək istəyirlər. Zənci tez bir yəhar gətirib yatdığı yere qoydu, üstünü yorğanla örtüdü.

Gece azmanlar yəhəri zənci bilib çəkilə döydülər və elə bildilər ki, oğlanı öldürüb canlarını ondan qurtardılar. Onlar gedib yatanda zənci yəhəri bir kənara atdı və yerinə girib yatdı. Səhər azmanlar oğlanın ölüsünü aparıb dəfn etmək istəyəndə onun sağ-salamat olduğunu görüb heyrətləndilər. Azmanlardan biri soruşdu:

- Əziz dost, gecə necə yatmısən?

Oğlan cavab verdi:

- Yaxşı yatmışam, ancaq hərdən bir mənə ağca-qanadlar dişləyirdi.

Azmanlar qorxudan əsirdilər. Onlar oğlana yalvardılar ki, gəl çoxlu qızıl, gümüş götürüb səni evinə aparacaq. Zənci razılaşdı. Azmanlar bütün pullarını, var-dövlətlərini daşayıb zəncinin evinə yığdılar.

Azmanlardan biri ah çəkəndə onun nəfəsi kəpənək kimi zəncini qaldırıb evin üstünə qoydu. Oğlan qışqırdı:

- Dayanın, indi mənim evimin bacası sizin dərsinizi verəcək.

Azmanlar qorxudan qaçdılar və bir daha zəncinin evinin həndəverində görünmədilər.

M

arsı adlı çox ağıllı, namuslu, bacarıqlı bir oğlan var idi. Onun elindən hər iş gəlirdi. Bütün ölkədə Marsini tanıyır, hörmət edirdilər.

Marsinin bu qəder sevilməsi kralın xoşuna gəlmədi. Onu yanına çağıraraq soruşdu:

- Doğrudanmı sən elindən hər iş gəlir? Bəlkə sən oğurluq eləməyi də bacarırsan?

- İndiyəcən oğurluq eləməmişəm, bundan sonra da eləməyərəm.

Krala da elə bu lazım idi. Marsiyə əmr etdi ki, mənim tarlamda indi 12 əkinçi yer şumlayır. Əgər onların kotalarını öküzləri qarışıq oğurlaya bilməsən, ölümünü gözünlün altına al. Yox əgər bu işi bacarsan, camaatdan oğurladığım qızıl-gümüşün hamısını sənə verəcəyəm.

Marsi dilxor olub anasının yanına getdi. Anası ona təskinlik verib dedi ki, oğlum, sən ki ağıllı oğlansan, fikirləş bir çarə tap.

Marsi fikirləşdi, birdən şən halda gülümsündü və anasına dedi:

- Anacan, 12 qara cücəsi olan bir toyuq tapıb gətir, qalanı ilə işin olmasın.

Marsi cücəli toyuğu götürüb meşəyə getdi. Onları buraxıb qışqırdı:

- Cücəli toyuğa baxın, cücəli toyuğa baxın. Əgər kim onları tuta bilsə, səadətə qovuşacaq. Əkinçilər əllərindəki işi qoyub cücələri tutmağa çalışdılar. Marsi fürsətdən istifadə edib öküzləri kotaları qarışıq qabağına qatıb evlərinə apardı.

Kral bunu eşidib dilxor oldu. Yəne Marsini çağıraraq dedi:

- Eşitdim ki, öküzləri oğurlaya bilmisən, indi bacarırsansa, mənim anbarımdan taxılı oğurla, Bacarsan hakimiyyəti sənə verəcəyəm, bacarmasan boynun vurulacaq.

Kral qoruqçulara sayıq olmağı tapşırırdı. Marsi bir uyuq düzəldib paltarını ona geyindirdi və gətirib onların yaxınlığında yerə sancdı. Keşikçilər onu görüb elə bildilər ki, Marsidi. Tez onu daş-qalaq elədilər. Sevincək gedib krala dedilər ki, arxayın ol, Marsini öldürdük.

Bundan istifadə edən Marsi gecə ilə taxılı daşayıb öz həyatına yığdı.

Kral dedi:

- Marsi, bu sınaqdan da çıxdın. İndi də mənim küren atımı oğurlamalısən. Oğurlaya bilsən, öz taxt-tacımı sənə verəcəyəm.

Marsi qıyafətini dəyişib at ılıxının tövləsinə

MACAR NAĞİLİ NAMUSLU OĞRU

gəlib qapını döydü. Mehtərlər əvvəlcə onu içəri buraxmaq istəmədilər. Sonra qoltuğunda şərab butulkası olan sərsərinin üzünə qapını açdılar və onun gətirdiyi çaxırı acgözlüklə içməyə başladılar.

Beləliklə, Marsi atı da oğurlayıb apardı.

Kral hirsələndi. Bu dəfə oğlana dedi ki, kraliçanın barmağındakı üzüyü oğurlaya bilsən, qızımı sənə verəcəyəm, oğurlaya bilməsən, boynunu vurduracağam.

Marsi gecə saraya girib gizləndi. Birdən qulağına səs gəldi. Eşitdi ki, kral arvadına deyir:

- Mən indi durub axşam gəzintisinə çıxacam. Qayıdanda üzüyü mənə verərsən ki, Marsi onu oğurlaya bilməsin.

Kral gəzməyə çıxan kimi Marsi qaranlıqda kraliçanın yanına gəlib kralın səsinə yamsılayaraq dedi:

- Əzizim, üzüyü ver, yoxsa indicə Marsi gəlib onu oğurlayacaq.

Kraliça tez üzüyü çıxarıb qaranlıqda əri hesab etdiyi Marsiyə verdi. Oğlan üzüyü alan kimi qaçıb getdi.

Kral gəlib üzüyü istəyəndə kraliça təəccüblə ona dedi:

- Bəs üzüyü indicə sənə vermədim?

Kral acığından az qalırda partlasın. O, çarəsiz qalıb taxt-tacını da, qızını da Marsiyə verdi. Gözəl bir toy şənliyi oldu. Toya dünyanın hər yerindən qonaqlar gəlmişdi.

HIYLƏGƏR KEŞİŞ

FRANSIZ NAĞILI

Hələ heç vaxt hamının bir-biri ilə razılaşdığını gören olmayıb. Bir kənddə hiyləgər bir keşiş yaşayırdı. Hələ heç kəs onu aldada, kələyindən yaxa qurtara bilməmişdi. Bir bazar günü adamlar onun yanına gəlib salam verdilər.

- Salam, cənab keşiş.

- Salam, dostlar. Mənə nə sözlünüz var?

- Cənab keşiş, quraqlıq bizim məhsulumuzu zay eləyib. Biz gəlmişik Sizdən xahiş edək ki, Allaha yalvarasınız, yağış yağdırsın.

Keşiş bic-bic gülümseyib dedi ki, bu mənim əlimdə asan işdir. Mən elə dua bilərəm ki, onu oxuyan kimi yağış yağacaq. Ancaq gerek yağışın yağması üçün hamının razılığı ola. Mən axşamüstü gəlib camaatla danışib onların razılığını alaram.

Elçilər keşişə minnətdarlıqlarını bildirdilər:

- Çox sağ ol, cənab keşiş.

Keşiş cavab verdi:

- Mən həmişə məmnuniyyətlə sizə kömək etməyə hazırım, dostlar. Elçilər qayıdıb getdilər. Keşiş isə arxayınca günorta yeməyini yeməyə başladı. Elə ki yeməyini qurtardı, camaatın qarşısına çıxıb söylədi:

- Mənim əzizlərim, indicə sizin göndərdiyiniz nümayəndə gəlib dedi ki, quraqlıq sizin əkdiyiniz məhsulu zay edir. Onlar məndən iltimas dilədilər ki, Allahdan xahiş edim, yağış yağdırsın. Mən elə bir dua bilərəm ki, onu oxuyan kimi yağış yağır. Ancaq bir məsələ var ki, gerek hamı yağışın yağmasına razı olsun. Siz yağışın bu gün yağmasını istəyirsinizmi?

- Xeyir, cənab keşiş. - bir oğlan dilləndi. - Biz bu gün görməyə çıxmaq istəyirik.

- Bəs sabah necə? - Üç-dörd qadın birdən dilləndi. - Biz paltar yuyub səmişik. Paltarlar qurumayınca yağış istəyirik.

- Hə, onda istəyirsiniz heftənin ikinci günü yağış yağdırmı?

- Yox, cənab keşiş, - qızlar dilləndilər. - ikinci gün biz yarmarkaya getməyə hazırlaşmışıq.

- Yaxşı, onda üçüncü gün yağış yağdıraram.

- Yox, cənab keşiş. - biçincilər dilləndilər. - Həmin gün biz ot biçməyi planlaşdırmışıq.

- Etirazım yoxdu. Onda dördüncü gün yağış yağdıraram.

İndi də oğlan uşaqları etiraz etdilər.

- Yox, cənab keşiş, həmin gün dərsimiz olmayacaq, biz heç olmasa birçə gün sərbəst şəkildə oynamaq, əylənmək istəyirik.

Nə etmək olar, onda beşinci gün yağış yağdıraram.

- Yox, bir usta dilləndi. - Mənim düzəltdiyim kiremitlər gerek güneş şüası altında quruyub bərkişin.

- Onda yağış yağdırmaq altıncı günə qaldı.

- Yox, cənab keşiş, - bu dəfə kəndin ağası etiraz etdi. Mən altıncı gün kəndi gəzməli, camaatla söhbət etməliyəm.

Hiyləgər keşiş bic-bic güldü:

- Hə, mənim əzizlərim, siz razılığa gəlmədiyiniz üçün mən yağış yağdırma bilərəm. Yaxşısı budur ki, hər şeyi Allahın öz öhdəsinə buraxaq. Qoy onun özü istədiyi vaxt yağış yağdırsın.

Rəssam
Orxan

MİRVARİ VƏ QURBAĞA

BİRMA NAĞILI

Qədim zamanlarda dul bir qadının iki qızı var idi. Birinə böyük qız, o birinə kiçik qız deyirdilər. Bacılar bir-birinə ögey olmasalar da ana nədənsə böyük qızı daha çox sevirdi. Böyük bacı ilə kiçik bacı xasiyyətə bir-birindən tamamilə fərqlənirdilər. Böyük bacı çox kobud, acıqlı, kiçik bacı isə xeyirxah və mehriban idi.

Bir dəfə ana kiçik qızını kəndin yaxınlığındakı quyudan su götürməyə göndərdi. O, quyudan su çəkəndə yaxınlıqda gözüne bir dilənçi sataşdı. Əslində bu, dilənçi yox, özünü bu görkəmə salmış bir sehirbaz idi. Dilənçi qızın xeyirxah, yoxsa bədxah olduğunu bilmək istədi və dedi:

- Qızım, susuzdan ölüürəm, mənə bir az su ver içim.

Qız mehribanlıqla dedi:

- Nənəcan, bir az gözle, vedrəni quyudan çıxarım, nə qədər istəsən sənə su verərəm.

Dilənçi suyu içib qıza dedi:

- Qızım, sənin çox xeyirxah ürəyin var. Bunun əvəzində nənə sənə hədiyyə verəcək. İndən belə sən nə vaxt gülsən, ağızından yerə mirvari töküləcək.

Qoca qarı bunu deyib qeyb oldu.

Elə həmin vaxtdan kiçik qız güləndə ağızından yerə mirvari tökülməyə başladı. Elə buna görə də adamlar kiçik qızın adını mirvari qoydular.

Bütün bunları gören böyük qızın öz bacısına paxıllığı tutdu. Bir gün o, vedrəni götürüb quyudan su götürmək qərarına gəldi. Əvvəldə nağıl elədiyimiz kimi bu dəfə də dilənçi görkəmli qarı gəldi ki, qızın necə bir insan olduğunu öyrənsin. O, böyük bacıdan su istəyəndə qızın bərk acığı tutdu:

- Elə birce bu qalmışdı, hər yoldan ötən dilənçiyə su verəcəyəm. İtil cəhənnəmə, yaxın gelme!

Qadın acı-acı gülüb dedi:

- Sən çox xəbis qızsan, elə buna görə də doğma bacının paxıllığını çəkirsən.

Ona görə də mən sənə cəzalandıraram. Sən həmişə güləndə ağızından qurbağa töküləcək.

Dilənçi bu sözləri deyib qeyb oldu. Elə o gündən böyük bacı güləndə onun ağızından qurbağa tökülməyə başladı. Adamlar qızın adını qurbağa qoydular.

Hə, uşaqlar, bax elə buna görə də həmişə xeyirxah, mehriban olmaq lazımdır.

SUSMAQ MİNƏ DƏYƏR

BİRMA NAĞILI

Qədim zamanlarda üç min meşenin kralı olan şir bir tülkü ilə evlənir. Onun nə şir kimi şir, nə də tülkü kimi tülkü olan bir oğlu olur. Bu şir oğlu zahirən şirə oxşasa da, nəre çəkəndə səsi tülkü səsinə oxşayırdı.

Oğlu böüyəndə şir onu yanına çağırıb dedi:

- Mənim balam, sən bədəndən mənə oxşasan da, səsin tülkü səsidir. Bu səsdə əzəmət, hökmdarlıq iddiası yoxdur. Əgər heyvanlar tülkü kimi vaqıldadığını eşitsələr, gülecək və səni saya salmayacaqlar. Ona görə yaxşısı budur sən sus, səsinə çıxarma. Əgər belə etsən, min meşenin hökmanlığını sənə tapşıracağam.

Oğul atanın sözlərini yaxşı-yaxşı yadında saxladı. Ancaq bir dəfə necə oldusa atasının tapşırığını unutdu. Heyvanlar hansısa bir yere toplaşanda tülkü səslə şir balası nəre çəkib özünü göstərmək həvəsinə düşdü. Səsinə çıxardan kimi bütün heyvanlar rişxəndlə ona gülməyə başladılar. Bunu gören şir oğluna dedi:

- Oğul, əgər susmaq bacarsaydın, min meşenin hökmanrı olmuşdun. Ancaq indi görürəm ki, sən buna layiq deyilsən. Beləliklə, şir min meşenin hökmanlığını tülküdən olan oğluna vermədi. O vaxtdan bu söz adamların dilində zərb-məsələ çevrildi: « Susmaq minə dəyər ».

Rassam
Leyla

Meymunlar

İTALYAN NAĞILI

Bir kralın Covanni və Antonio adlı iki əkiz oğlu var idi. O bilmirdi ki, hansı oğlunu varis təyin etsin. Elə buna görə də oğlanlarını çağıraraq dedi:

- Gedin, özünü həyat yoldaşı tapıb ailə qurun. Hansınızın arvadının hədiyyəsi daha çox xoşuma gəlsə, həmin qardaş taxt-tacın sahibi olacaq.

Qardaşlar atlanıb yola düşdülər. Covanni iki gündən sonra bir şəhərə çatdı. O burada varlı markizin qızı ilə tanış oldu və atasının şərtini ona danışdı. Qız gələcək qaynatası üçün hədiyyə hazırlayıb ona təqdim etdi. Ancaq ata hədiyyəni açmağa tələmədi.

Antonio isə atını çapdı, neçə gün yol getdi, yolunun üstünə isə bir dənə də olsun şəhər çıxmadı. O, ucu-bucağı görünməyən bir meşəyə daxil oldu. Getdi, getdi, getdi, birdən qarşısına pəncərələri büllurdan olan mərmər bir saray çıxdı. O, atdan düşüb qapını döydü. Heç bilirsinizmi qapını kim açdı? Meymun!

Meymunlar Antonionu çox hörmətlə qarşıladılar. Oğlan mərmər pillələrlə qalxıb böyük bir zala daxil oldu.

Meymunlar Antonionun şərəfinə gözəl bir ziyafət verdilər. Şam yeməyindən sonra meymunlar Antonionu yataq otağına apardılar.

Şahzadə qorxsın da bərk yorulduğu üçün yatdı. Gecənin bir aləmi gördü ki, kimsə onu çağırır:

- Antonio!

- Burda kim var?- Oğlan vahimə içərisində soruşdu:

- Antonio, sən nə axtarırsan?

- Atama gözəl bir hədiyyə hazırlamağı bacaran qız. Elə bir hədiyyə ki, bu, qardaşım arvadının hədiyyəsindən gözəl olsun.

-Antonio, əgər sən mənimlə evlənsən taxt-tac sahibi olacaqsan.

- Yaxşı, mən səninlə evlənməyə hazırım.

Səhəri gün Antonio atasına məktub yazdı ki, sağ-salamatam, tezliklə arvadımla birlikdə evimizə qayıdacağam.

Meymunlar məktubu paytaxta qədər apardılar.

Hər gecə həmin qadın Antoniodan soruşurdu:

-Antonio, fikrindən dönməmişən ki?!

Hər gecə Antonio eyni cavabı verirdi:

Sarayı

-Yox.

Bu minvalla bir ay vaxt keçdi. Hər səhər Antonionun məktubunu krala aparan meymunlar paytaxtın küçələrində sərbəst şəkildə gəzirdilər. Kral meymunların çoxluğundan vahiməyə düşmüşdü.

Bir aydan sonra gecə həmin qız səsi Antonioya dedi ki, hazırlaş, sabah kralın yanına gedib evlənəcəyik.

Yaraşlıq kareta hazır idi. Onun sürücüsü də, müşayətçilər də meymunlar idi.

Antonio da karetağa əyləşdi. Onlar paytaxta çatanda adamlar təəccüblə Antonio və onun nişanlısını qarşıladılar. Hamını kralın qərarı maraqlandırır.

Kral havayı yerə kral deyildi. O, sakit şəkildə dedi ki, oğlum kiminlə istəyirsə, onunla da evləne bilər.

Gəlinlərin hədiyyələrini toy günü açmaq qərara alındı.

Toy günü Antonio gəlinin yanına gəndə gözələrinə inanmadı. Meymun qənirsiz bir gözələ çevrilmişdi. Onlar sarmaşığı kimi bir-birlərinə sarıldılar.

Antonio ilə onun sevgilisi küçəyə qoşa çıxanda adamlar gəlinin gözəlliyindən heyrətə gəldilər. Tilsimlənmiş bütün

Meymunlar insana çevrildilər və bəy ilə gəlini müşayət etməyə başladılar.

Toydan sonra kral gəlinlərin ona bağışladığı hədiyyələri açdı. Covannının hədiyyə qutusunu açanda onun içindən dimdiyində qoz tutmuş canlı bir quş çıxdı. Təəccüblü idi: quş bağı qutunun içində uzun müddət necə sağ qala bilmişdi?

Antonionun bağışladığı qutunun içindən də canlı bir quş çıxdı. Quş dimdiyində bir kartəkələ, kərkəndələ isə ağızında bir qoz tutmuşdu. Qozun içində isə rəngberəng parçalar var idi.

Kral ağzını açıb Antonionu öz varisi etmək istəyirdi ki, Antonionun arvadı qaynatasına yaxınlaşıb dedi:

- Antonioya atasının kralığı lazım deyil. O, mənimlə evlənməklə, rəhbərlik etdiyim ölkəni tilsimdən xilas etdi.

Bütün meymunlar ölkəsi, tilsimdən azad olunan insanlar öz xilaskarını, yeni krallarını alqışladılar. Covanni isə atasının yerinə kral oldu. Onlar şad və xürrəm yaşamağa başladılar.

Rəssam
Orxan

ÇİN NAĞILI

DAŞI SORĞU-SUALA ÇƏKƏN HAKİM

Bir dəfə hakim Vao-qun yarımçıq işi başa çatdırmaq üçün məhkəməyə gedirdi. O küçə ilə gedəndə gördü ki, bir uşaq daşın üstündə oturub ağlayır. Onun yanında isə boş bir zənbil var.

Hakim oğlanı yanına çağıraraq dedi:

- Oğlan, kim sənin xətrinə dəyib? Niyə ağlayırsan?

Oğlan cavab verdi:

Səhər tezdən yağlı kökələr satıb iki yüz manat pul qazanmışdım. Bir nəfər gəlib mənə fokus göstərdi. O gedəndən sonra baxıb gördüm ki, pullarım yoxdu.

Oğlan bunları deyib, daha da bərkdən ağlamağa başladı.

Oğlanı dinləyən Vao - qunun qaşları çatıldı.

- Pul zənbilin içində, zənbil isə daşın üstündə idi, eləmi?

- Bəli.

-Hə, yəqin ki, pulları bu daş oğurlayıb.

Hakim əmr etdi ki, daşı məhkəməyə aparsınlar.

Bunu eşidən adamlar özlərini gülməkdən zorla saxladılar. Maraqlı onlara güc gəldi.

Adamlar məhkəmə zalına getdilər ki, daşın necə sorğu-suala çəkilməsini görsünlər.

Vao-qun hakim masasının arxasında əyləşib daşı sorğu-suala tutdu:

- Hə, de görüm uşağın pullarını sən oğurlamısan?

Təbii ki, daşdan səs çıxmadı.

Hakim əmr etdi ki, danışmadığı üçün daşı döysünlər.

Adamlar bu məzəli səhnəyə baxıb güldülər.

Birdən hakim əmr etdi ki, qapıları bağlayıb, bir nəfəri də çölə çıxmağa qoymasınlar.

Adamlar hakimin hirsələndiyini görüb, ona baş əydilər, yalvarmağa başladılar.

Hakim dedi:

- Yaxşı, bu dəfə sizin günahınızdan keçirəm. Ancaq gerek hərəniz bir dəmir pul verib, sonra məhkəmə salonunu tərk edəsiniz.

Çarəsiz adamlar razılaşıdılar. Hakim əmr etdi ki, içi isti su ilə dolu çəni məhkəmə zalına gətirsinlər.

Çəni ortaya gətirib qoyandan sonra hakim gəlib onun yanında dayandı. Adamlar bir-bir yaxınlaşıb çənin içinə bir dəmir pul atır, sonra məhkəmə zalını tərk etmək izni alırdılar.

Növbəti adam yaxınlaşıb çənə pul atanda hakim gördü ki, suyun üzündə yağ ləkələri əmələ gəlməyə başladı.

Hakim qışqırdı:

- İt oğlu it, uşağın pulunu sən oğurlamısan, boynuna al!

Oğru qorxudan tir-tir əsməyə başladı. Onun cibindən 199 yağlı dəmir pul tapdılar. Hakimin əmri ilə uşağın pullarını qaytarıb özünə verdilər. Oğrunu isə o ki var döyüb qovdular.

Ancaq bundan sonra adamlar başa düşdülər ki, Vao-qun nə üçün daşı sorğu-suala tutmuş.

O vaxtdan adamlar ağıllı hakimə çox hörmət etməyə başladılar.

XƏSİS RAHİB

TAY NAĞILI

Monastırın heyətində gözəl bir meyvə ağacı var idi. Ağac o qədər bar gətirmişdi ki, onun meyvəsini yığıb-yığışdırmaq mümkün deyildi. Ancaq xəsis rahib heç kəsə icazə vermirdi ki, meyvə dərsin.

İki kəndli fikirləşib belə qərara gəldilər ki, xəsis rahibi hiylə ilə aldadıb meyvə yığsınlar. Əvvəlcə onlardan biri rahibin yanına gəlib, xahiş etdi ki, icazə ver meyvə dərim.

Rahib acıqlandı:

- Nə danışırsan, meyvə mənim özümə lazımdır.

- Möhtərəm rahib, siz məni düzgün başa düşmədiniz. Mən maral bişirib səni qonaq çağırmaq istəyirəm. Elə ona görə gəlmişəm ki, süfrəyə sizin qabağınıza qoymaq üçün bir az meyvə dərib aparım.

Rahibin gözləri işıqlandı:

- Bunu əvvəldən niyə demirsən? Nə qədər lazımdırsa, meyvə dərib apar.

Kəndliyə də elə bu lazımdı. Kəsələri meyvə ilə doldurub apardı və rahibə dedi ki, yemək hazır olanda özüm gəlib səni aparacam.

Bir azdan monastırın heyətinə ikinci kəndli gəldi və rahibdən meyvə dərməyə icazə

istədi. Rahib etiraz edəndə bildirdi ki, mən toyuq bişirib səni qonaq çağırmaq istəyirəm. Xörəyə qatmaq üçün meyvə lazımdır. Rahib razılaşıdı. Bu kəndli də gətirdiyi torbanı və sandığı meyvə ilə doldurub getdi.

Axşam sözləşdikləri vaxtda kəndlilər rahibi qonaq aparmağa gəldilər. Onlar rahibi də götürüb kəndə sarı yollandılar. Yol ayrıcına çatanda birinci kəndli dedi:

-Mənim evim bu tərəfdədir, gəlin əvvəlcə bizə gedək.

İkinci kəndli etiraz etdi:

-Yox, möhtərəm rahib əvvəlcə bizə gəlməlidir.

Mübahisə başlandı, nə başlandı. Hər kəndli rahibin bir qolundan tutub onu özünə sarı çəkməyə çalışdı.

Vəziyyətin gərginləşdiyini, qollarının ağırlaşdığını gören rahib qışqırdı:

-Bədi məni incitdiniz. Mən nə maral əti yemək istəyirəm, nə də ki, toyuq. Əl çəkin mənim yaxamdan.

Kəndlilərə də elə bu lazımdı. Onlar rahibin qolunu buraxıb yol ayrıcında qoydular və gülə-gülə öz evlərinə gətdilər. Əslində onlar heç nə kəsib yemək bişirməmişdilər.

Rassam
Orxan

ÜÇ OĞLANIN BİR SEVGİLİSİ

İspan nağılı

Bir kişinin gözəl bir qızı var idi. Amma onun qəribə xasiyyəti var idi. Bir dəfə kişi bağda işləyəndə bir-birindən gözəl üç oğlan onun yanına gəldi. Oğlanlar dedilər:

-Sənin çox gözəl qızın var. Biz onu almağa gəlmişik.

Ata dedi:

-Mənim qızım dağ yeli kimi tez-tez dəyişəndi. Hər şeydən əvvəl gerek onun fikrini öyrənek.

Ata evə gəldi. Cavanlar isə intizarla heyətdə onun yolunu gözleməyə başladılar.

Qızının yanına gələn ata dedi:

-Bir-birindən gözəl üç oğlan sənə elçi gəlib. Bax gör onlardan hansını bəyənişən?

Qız onlara baxıb gülümsündü:

-Onların üçü də mənim xoşuma gəlir.

Ata hirsələndi:

-Sən üç oğlana birdən ərə gedəcəksən?

-Mən onların hər hansı birinə ərə getməyə hazırım. Ancaq onların biri yox, üçü də mənə lazımdır.

Çaşbaş qalan ata bilmədi ki, oğlanlara nə cavab versin. O, xeyli fikirləşdi və axır ki, çıxış yolu tapdı:

-Mənim qızım sizin üçünüzü də bəyənir. Ancaq bir qız üç oğlanın arvadı ola bilməz. Ona görə də siz səyahətə çıxıb mənim üçün ən nadir hədiyyə axtarıb tapın. Kimin hədiyyəsi qızın xoşuna gəlsə, o mənim kürəkənim olacaq. Oğlanlar heç bir söz demədən yola düşdülər. Birinci oğlan bir qocaya rast gəlib dərđini ona danışdı. Qoca ona dedi ki, dərđinin dərmanı mendedir. Sən mənə

nim sehirli güzgümü alsan, öz məqsədinə nail olarsan.

Oğlan bütün pullarını verib həmin güzgünü aldı.

İkinci oğlan da həmin qocaya rast gəldi. Qoca bu oğlana sehirli balzamlı dolu cürdək təklif etdi. Oğlan olan-qalanını verib balzama aldı.

Fərlı bir hədiyyə tapmayan üçüncü oğlan fikirlı-fikirlı dəniz sahilində gəzirdi. Birdən o gördü ki, bir qutu dənizdə üzə-üzə ona sarı gəlir. Qutu sahilə çıxanda onun qapısı açıldı və içindən xeyli adam çıxdı. Axırncı çıxan qoca dedi ki, oğlum, sən mənim sehirli qutumu alsan uduzmazsan.

Oğlan bütün pullarını verib qutunu aldı.

Bir neçə gündən sonra oğlanların üçü də bir yerdə görüşdülər. Birinci oğlanın sehirli güzgüsünə baxanda gördülər ki, sevdikləri qız çarpayıya uzanıb can verir.

Oğlanlar üçüncü oğlanın sehirli qutusuna minib qızın yanına getdilər. İkinci oğlanın sehirli balzamını qıza içirən kimi o, sağalıb ayağa qalxdı və atasına dedi:

-Ata, görürsən ki, mən səhv etməmişəm. Sənə demişdim ki, bu oğlanların üçü də mənə lazımdır. Əgər onlar olmasaydılar, mən çoxdan ölmüşdüm. İndi sən mənə bir il möhlət ver, bu oğlanlardan birini özümə ər seçim. O biri iki oğlana da kəndimizdə qız tapılar.

Qızın dediyi kimi də oldu. Aradan bir il keçdi. Kənddə bir gündə üç toy oldu. Qızın hansı oğlanı özünə ər seçməsinə özünüz tapın!

AND
İÇİRƏM!

OLÜM HÖKMÜ

Herseqovina nağılı

Sultanın sevimli qulu Ero ona ləyaqətlə qulluq edirdi. Heç kəsin ağına gəlməzdi ki, Ero nə vaxtsa Sultanı aldatmağa cəsəret etsin.

Bir gün Eronu gözü götürməyən qulluqçular Sultana xəbər gətirdilər ki, bəs Ero bağdan əncir oğurlayıb.

Qəzəbli Sultan Eronu yanına çağırıb dedi:

- Ax, Ero, Ero! Mən sənə necə inanırdım! Sən məni aldatdığına görə ölümə məhkumsan. Sənin uzun illər ləyaqətini nəzərə alıb icazə verirəm: hansı yolla ölmək istədiyini özün seç!

- Çox möhtərəm Sultan, siz öz sözlünüzün ağası olacaqsınız mı? - Ero soruşdu.

- And içirəm, sözümün üstündə duracağam.

Ero dedi:

- Hörmətli padşah, əgər belədirsə, mən də öz atam kimi qocalıb, sonra ölmək istəyirəm.

Sultan gözləri yaşarana qədər güldü və Eronun günahından keçdi.

Rassam
Orxan

ŞEYTANA KƏLƏK GƏLƏN ƏSGƏR

XORVAT NAĞILI

On iki il qulluq edən əsgər evə qayıdırdı. Birdən o gördü ki, bir dəstə adam yeyib-içir. Əsgəri də qonaq etdilər. O, doyunca yeyib-içəndən sonra gecələməyə yer istədi. Adamlar razılaşdılar, ancaq xəbərdar etdilər ki, əgər burda qalsan, şeytan gəlib səni aparacaq.

Həmi çəkilib getdi. Əsgər isə evdə qaldı. Elə bu zaman qapılar taybatay açıldı. İçəri girən şeytan əsgərə dedi ki, sən nə cürətlə mənim malikanəmdə yeyib-içirsən?! Mən səni özümə aparacağam.

Əsgər şeytana kələk gəlib dedi:

-Sənin üzün tüküldür. Mən sənə getməli olsam, gərək əvvəlcə üzünü qırxam ki, gözəl görünsün.

Şeytan razılaşdı. Əsgər bir palid taxtası ilə şeytanın üzünü qaşımaya başladı. Ağrıdan gözləri yaşaran şeytan dedi ki, üzümü qırxma, sənə bir sirr açım. İndicə bura bir ilan sürünüb gələcək. O tilsimlənmiş gözəl bir qızıdır. Əgər özündə cəsarət tapıb onu öpə bilsən, ilan bir gözələ dönəcək. Əsgər ilanı öpən kimi o, insana çevrildi. Qızla əsgər evləndilər. Ancaq şeytan xəbərdar etdi ki, bu malikanədən çıxan kimi, sizi tilsimləyib özümə aparacağam.

Şeytan bunları deyib yoxa çıxdı. Səhərisi gün adamlar qayıdıb gələndə gördülər ki, əsgər bir gözəl qızla əyləşib yeyib-içir.

Adamlar yeyib içdilər, bəylə gəlini təbrik edib getdilər.

Əsgərlə sevgilisi xoşbəxt ömür sürməyə başladılar. Ancaq bir gün onlar dərindən düşündülər və malikanədən çıxmaq qərarına gəldilər. Əsgər şeytanın xəbərdarlığını unutmuşdu. Onlar malikanədən təzəcə çıxmışdılar ki, şeytanın uzaqdan gəldiyini gördülər. Haray haraya çatması idi? Geri qayıtmağa imkan yox idi.

Əsgər öz sevimli xanımını son dəfə öpmək qərarına gəldi. Bunu görə şeytan elə bildi ki, əsgər qızın üzünü qırxır. O bərk qorxdu və qaçdı. O vaxtdan şeytan bir də o tərəflərə üzükmedi. Əsgərlə onun arvadı xoşbəxt ömür sürməyə başladılar.

Rəssam
Afər

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR:

ZƏNCİ VƏ AZMAN.....4-5

NAMUSLU OĞRU.....6-7

HİYLƏGƏR KEŞİŞ.....8-9

MİRVARİ VƏ QURBAĞA.....10

SUSMAQ MİNƏ DƏYƏR.....11

MEYMUNLAR SARAYI.....12-13

DAŞI SORĞU - SUALA ÇƏKƏN HAKİM...14

XƏSİS RAHİB.....15

ÜÇ OĞLANIN BİR SEVGİLİSİ.....16

ÖLÜM HÖKMÜ.....17

ŞEYTANA KƏLƏK GƏLƏN ƏSGƏR.....18

GÖYƏRCİN

№ 6-7 (527-528)

İbtidai sinif şagirdləri
və məktəbəqadər
az yaşlı uşaqlar üçün
aylıq jurnal

1958-ci ildən çıxır

Təşəbbüs:
Azərbaycan Gənclər İttifaqı

Baş redaktor
Rafiq Yusifov

Redaksiya heyəti:
Hüseyn Abbaszadə
Yusif Hüseynov
Ağacan Əhmədov
Ənvər Qarayev
Zahid Xəlil
Cahangir Məmmədov
İlyas Tapdıq

Məsul katib
İlqar Mehdiyev

Bədii redaktor
Arif Hüseynov

Dizayner - rəssam
Leyla Salamova

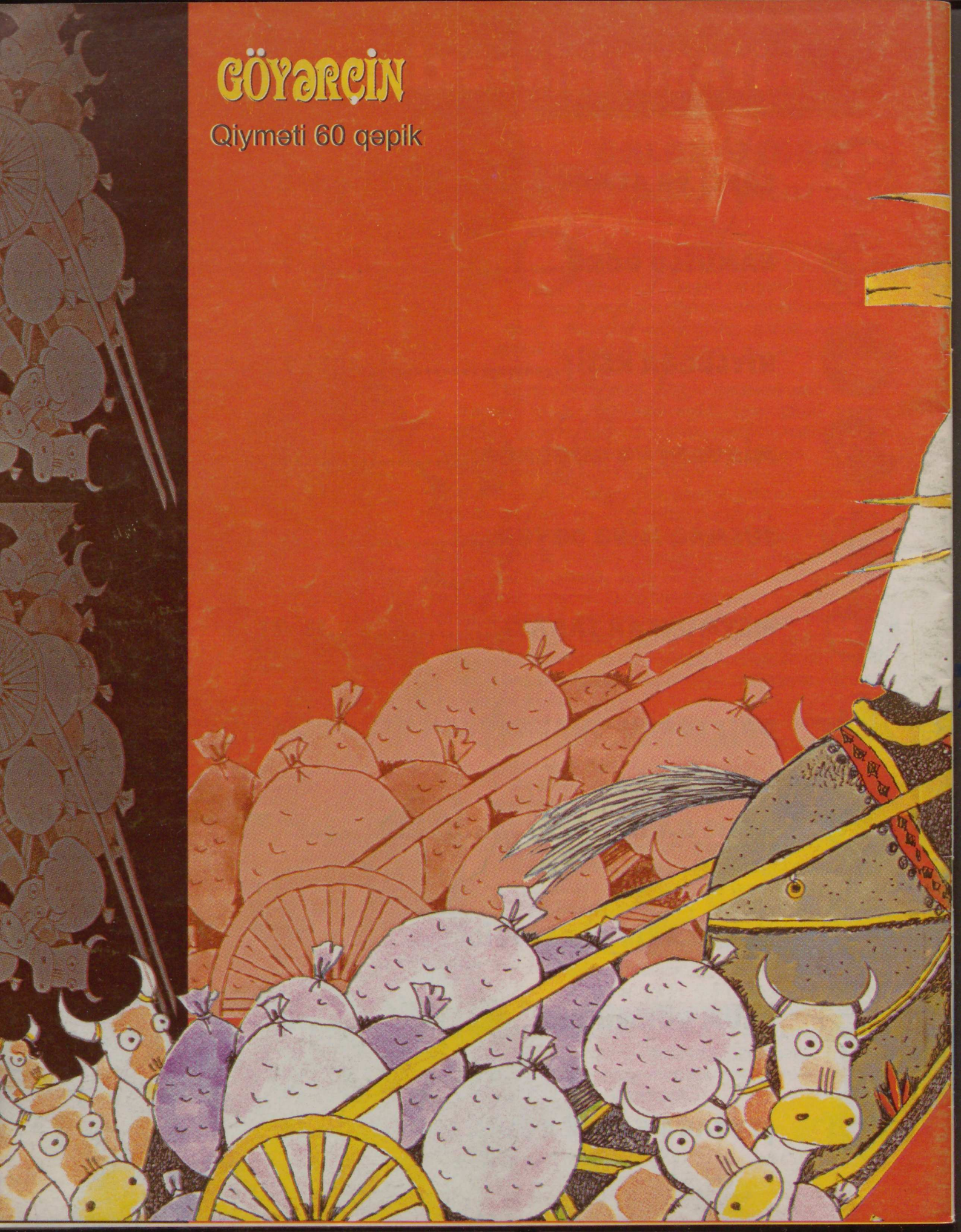
Redaksiyanın ünvanı:
Bakı - AZ 1146,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
Telefon 439 08 53
E-mail: goyarchin@box.az

Çapı imzalanıb: 18.05.07
Sifariş 1680
Tiraj 2000
Kağız formatı 60/90/18
Çap vərəqi 2,5
Hesab-nəşr vərəqi 3,93
Ofset üsulu ilə çap olunub.
Bakı
"Azərbaycan" nəşriyyatının
mətbəəsi

Lisensiyası № 022328

GÖYƏRCİN

Qiyməti 60 qəpik

SEHRLİ ÜZÜK

Dünya
xalqlarının
nağilları

GÖYƏRCİN

ISSN-0207-4710

2008-ci il

Tərcümə edən:
RAFİQ YUSİFOĞLU

SEHRLİ ÜZÜK

Dünya xalqlarının nağılları

"GÖYƏRCİN"İN KİTABXANASI
BAKİ - 2008

TÜLKÜ VƏ XORUZ

Fars nağılı

Biri var idi, biri yox idi, qədim zamanlarda qoca bir xoruz var idi. O, heç zaman tülkünün pəncəsinə keçməmiş, həmişə onu aldatmağa nail olmuş, ona görə də çoxlu ömür sürmüşdü.

Bir dəfə həmin xoruzun başı buğda dənəlməyə qarışmışdı. Birdən başını qaldırıb gördü ki, tülkü ona çathaçatdır.

Kənd uzaq idi, ona qaçmaq olmazdı. Xoruz çox çətinliklə uçub bir ağaca qona bildi. Tülkü ona yaxınlaşdı dedi:

- Ey, xoruz, nə üçün sən məni görə kimi uçub ağacın başına qondun?

Xoruz kinayəli şəkildə cavab verdi:

- Könlümdən keçirdi ki, qarşına qaçıb sənəmlə qucaqlaşım?

- Əlbəttə! Məgər sən heç nə bilmirsən? Padşah əmr edib ki, mənim məmləkətimdə heç bir heyvanın

özündən zəifləri incitməyə ixtiyarı yoxdur. Bundan sonra qurdla quzu eyni bulaqdan su içəcək, göyərçinlə qırğı eyni yuvada yaşayacaq.

Qorxma, arxayın aşağı düş, bir yerdə gəzək.

Xoruz dedi:

- Gəzmək yaxşı şeydi, ancaq iklidə yox. Gözlə, o biri heyvanlar da gəlib çıxsınlar, birlikdə gəzək. Bax, burdan görünür. Uzaqdan heyvanlar bizə sarı qaçirlar.

Tülkü soruşdu:

- Hansı heyvanlardı bizə sarı qaçanlar?

- Qurda oxşayır, ancaq qulaqları və quyruqları bir az uzundur.

Tülkü həyəcanla soruşdu:

- Bəlkə onlar avçarkalardı?

- Bəlkə də...

Tülkü qaçmağa başladı. Xoruz onun ardınca qışqırdı:

- Sən nə üçün qaçırsan?

- Ona görə ki, mənim avçarkalarla heç bir işim, alış-verişim yoxdur.

- Bəs sən demirdin ki, padşahın əmri ilə heç bir güclü heyvanın zəifi incitməyə haqqı yoxdur?

- Şah əmr verən zaman avçarkalar orada deyildilər. Əmrəndən xəbərdar olmadığı üçün onlar məni parçalaya bilərlər.

Tülkü bunu deyib, daha da bərk qaçmağa başladı. Xoruz isə ağacdan düşüb kəndə qayıtdı.

Rəssam
Vəfa

ƏDALƏTLİ BÖLGÜ

Əfqan nağılı

İki adam üz-üzə əyləşib nahar eləyirdi.

Onlardan birinin 5, o birinin isə 3 kökəsi var idi. Elə bu vaxt yol ilə cavan bir oğlan keçirdi. O, yaxına gəlib salam verdi. Nahar eləyənlər oğlanın salamını alıb, onu da yeməyə dəvət etdilər. Oğlan razılaşdı və onlarla birlikdə süfrə arxasında əyləşdi. Yemək qurtaranda o, cibindən səkkiz qızıl pul çıxarıb yera qoydu və dedi:

- Götürün, bu mənim kökəmin puludur.

Oğlan gedəndən sonra dostlar pulu bölmək istədilər. 5 kökənin sahibi dedi:

- 5 rupi mənim, üçü isə sənə. Ona görə ki, mənim 5 kökəm, sənə isə 3 kökən var idi.

Üç kökəsi olan kişi razılaşmadı. Dedi ki, pulu yarıbayarı bölməliyik. Mübahisə qızıxdı, lakin onlar bir razılığa gələ bilmədilər. Nəhayət, pulları da götürüb bir ədalətli hakimə yanına gəldilər.

Hər şeyi olduğu kimi danışdı, ondan kömək istədilər.

Hakim diqqətlə dinləyəndən sonra 3 kökənin sahibinə dedi:

- Dostun öz xoşu ilə sənə üç qızıl verir, bəs sən onu niyə götürürsən?

- Cənab, mən bu bölgü ilə razı deyiləm. Mən öz halalca qanuni payımı istəyirəm.

Hakim gülümsündü.

- Deməli, sən öz qanuni payını istəyirsən, eləmi?

- Bəli.

- Onda sənə cəmi bir qızıl düşür. 7 qızıl isə qanunla dostuna çatmalıdır.

- Nə üçün möhtərəm hakim? Mən heç üç qızıla razılaşmıram. Siz də deyirsiniz ki, mənə cəmi-cümlətəni birçə qızıl çatmalıdır.

Hakim dedi:

- Diqqətlə qulaq as. Siz üç nəfər olmusunuz, kökə isə səkkiz dənə. Əgər hər kökəni üç yərə bölsək, bundan 24 hissə alınır. Əgər hamınız bərabər yemisinizsə, hərəniz cəmi 8 hissə yemisiniz. Sənə üç kökəndən cəmi 9 hissə alınır. Səkkizini sən özün yeməyən, bir hissə qalıb. O biri adamın 5 kökəsindən 15 hissə alınır. 8 hissəni o özün yeyib, 7 hissə qalıb. Əgər həmin yolçu da sizin kimi 8 hissə yeyib, ona 7 hissə dostunun, 1 hissə isə sənənin kökəndən pay düşüb. Elə buna görə də sənə bir, dostuna isə 7 qızıl düşür. Bir özün yaxşı-yaxşı fikirləş.

İŞLƏMƏYƏN DİŞLƏMƏZ

Serb nağılı

Krallın gözəllər gözəli olan bir qızı var idi. Ancaq bu qız olduqca tənbel idi, heç nəyə əl vurmazdı, güzgünün qabağında saatlarla durub özünə bəzək vurardı.

Bu qızı ərə vermək vaxtı çatmışdı. Kral elan eləmişdi ki, kim üç ilə qızımı işləməyə öyrədə bilsə, mənim kürəkənim olacaq.

Günlər bir-birini əvəz edir, heç kəs cəsaret edib bu ağır yükü öz boynuna götürmək istəmirdi.

Kral öz adamlarını göndərdi ki, gedib onun qızına münasib bir ər tapsınlar. Adamlar axtardılar, axtardılar, nəhayət, tarlada səkkiz öküzü kotana qoşub yer şumlayan bir cavana rast gəldilər. Kralın adamları əmr etdilər ki, bu saat bizimlə möhtərəm hökmdarımızın yanına getməlisən.

Oğlan çox qorxdı. Ancaq əlindən nə gəlirdi ki, adamlara qoşulub kralın sarayına getdi.

Oğlana məsələnin nə yerdə olduğunu başa saldılar. O söz verdi ki, üç il müddətinə tənbel qızı işləməyə öyrədəcək. Cavan oğlan qızı götürüb öz evlərinə apardı. Anası sevincək onları qarşıladı, qıza «xoş gəldin» elədi.

Səhəri gün öküzləri qabağına qatıb tarlaya işləməyə getdi. Ana isə bütün günü ev işləri ilə məşğul oldu.

Axşam oğlan işdən qayıtdı.

Ana şam yeməyini süfrəyə gətirəndə oğlu soruşdu:

- Ana, bu gün kim işləyib?
- Sən və mən, - ana cavab verdi.
- Kim işləyibse, o, şam eləyə bilər.

Bu söz kral qızının xoşuna gəlmədi. O acıqlandı və yemək yeməmiş yatmağa getdi. O biri gün də belə keçdi. Üçüncü gün gəlin qaynanasına dedi:

- Anacan, olar ki, mən də bir işlə məşğul olum?
- Əlbəttə, olar.

Ana gəlini odun gətirməyə göndərdi. Axşam düşdü. Yenə şam yeməyi vaxtı oğlan soruşdu:

- Ana, bu gün kim işləyib?
- Üçümüz də: mən, sən, koroleva.
- Kim işləyibse, o yeyə bilər.

Onlar birlikdə şirin - şirin şam yeməyi yedilər. Günlər bir-birini əvəz etdikcə kral qızı əməlli-başlı işləməyi öyrəndi.

Üç ildən sonra kral öz qızını görməyə getdi və gözlərinə inanmadı. Gördü ki, qızı qaynanası ilə əl-ələ verib işləyir. O, çox şad oldu və soruşdu:

- Qızım, necə oldu ki, sən işləməyi öyrəndin?
- Ata, bizdə qayda belədir, kim işləmirsə, o yeyə bilməz. Əgər bizimlə şam yeməyi yemək istəyirsənsə gərək sən də bir iş görəsən.

Kral çox şad oldu. Gətirdiyi qiymətli hədiyyələri təzə qohumlarına bağışladı və onları saraya dəvət etdi. Kürəkənini oğulluğa götürdü və söz verdi ki, qocalanda bütün krallığı ona bağışlayacaq.

Rassam
Orxan

PIŞİK VƏ MEYMUN BALALARI

İndoneziya nağılı

Hiyələr pişik yol ilə gedir, qarşısına gələnleri ələ salır, lağa qoyurdu. Birdən onun qarşısına iki meymun balası çıxdı. Elə bu vaxt meymuncuqlar böyük ağacın budağında arı yuvası gördülər. Onlar pişikdən soruşdular:

- Ay pişik, bu nədir ağacın budağından asılıb?

- O-o mənim babamın zəngidi.

- O bərk səslənir?- Meymunlar maraqla soruşdular.

- Əlbəttə, - pişik dilləndi.- Əgər həmin zəngə toxunsan, bütün ölkə onun səsinə eşidəcək.

Meymun balaları maraqla soruşdular:

- Olarmı sənin babanın zənginə toxunaq?

Pişik özünü həyəcanlı göstərib dedi:

-Yox-yox, babam bilsə bərk hirsələnəcək.

Meymunlar pişiyi razı salmağa çalışdılar.

- Onsuz da sənin baban burada yoxdu.

Pişik özünü naza qoydu.

- Düzdü, mənim babam burada yoxdu, ancaq bərk-bərk tapşırıb ki, onun zənginə kimsənin toxunmasına icazə verməyim.

- Nə olar, heç olmasa icazə ver o zəngi birçə dəfə çalaq! Onun səsinə elə dinləmək istəyirik ki!

Pişik yenə də razılaşmadı.

-Yox-yox, nə danışırsınız, siz o zəngi çalsanız, səsi bütün ələmi başına götürəcək.

Meymunlar təslim olmaq istəmir, elə hey pişiyə yalvarırdılar.

- Biz cəmi-cümletanı birçə dəfə o zəngi çalmaq istəyirik.

Pişik bic-bic gülümsündü:

- Madam ki, bu qədər israr ələyirsiniz, zəngi çalmağa icazə verirəm. Ancaq əvvəlcə qoyun mən buradan çıxıb gedim.Əgər babam bilsə ki, onun zəngini mənim yanımda çalmısınız,bərk hirsələnəcək.

- Yaxşı,- meymunlar sevincle atılıb-düşdülər. -Sən qaç, sonra biz zəngi çalarıq.

Pişik qaçıb getdi. Onun gözden itdiyini gö-rən meymunlar bir ağac tapıb, onunla arı yuvasına zərbə endirdilər.

Qəzəblənmiş arılar vızıl-daşmağa başladılar. Zəng onların səsinin yanında heç nə idi. Meymunlar heyretle ağızlarını açıb baxdılar. Arılar vızıl-daşa - vızıl-daşa havaya qalxdılar.

- Ay aman, bu nədir? Arılar meymunların üstünə cumdular, onların başından, qulaqlarından, burunlarından, boyunlarından sancmağa başladılar.

Ağrıdan ufulldayan meymunlar canlarını qurtarmaq üçün qaçmağa başladılar. Ancaq arılar onlardan əl çək-mirdilər.

Meymunlar gölməçə gö-rən kimi özlərini suya vurdular. Onlar arılar uçub gedənə qədər suyun altında qalmalı oldular. Meymunlar sudan çıxanda onları işə salan pişiyi sahilə gördülər. Pişik heç nə olmamış kimi meyvələri qıpqırmızı bibər kolunun yanında dayanmışdı.

Meymun balaları yaxına gəlib soruşdular:

- Ay pişik, sən burada nə iş görürsən?

- Heç, babamın bostanına keşik çəkirəm ki, heç kəs tərəvəzləri dərib apara bilməsin.

Meymunlar soruşdular:

- Hani tərəvəz? Olarmı biz də onun dadına baxaq?

- Olar, ancaq əvvəlcə gərək mən çıxıb gedim. Çünki babam bilsə ki, onun bostanından tərəvəz dərməyə mən icazə vermişəm,bərk qəzəblənəcək.

Meymunlar bərk acmışdılar. Pişik gözden itən kimi onlar acgözlüklə qıpqırmızı bibərləri dərib ağızlarına doldurdular və çeynəməyə başladılar.

Birdən elə bil onların ağızlarında ocaq qaladılar. Meymun balalarının gözlerindən yaş sel kimi axdı, dodaqları şişib qıpqırmızı qızardı.

Pişik işə uzaqdan onlara baxıb güldü...

Rəssam
Orxan

AĞILLI QIZ

Alban nağılı

Qədim zamanlarda bir kəndli öz arvadı ilə xoşbəxt yaşayırdı. Onların yeganə bir övladları var idi.

Oğlanın evlənmək vaxtı çatanda valideynləri məsləhət gördülər ki, o özünə gəlini doğma kənddən seçsin. Ancaq kənddəki qızların heç biri oğlanın xoşuna gəlmədi. Valideynləri ona icazə verdilər ki, hardan istəyir, özünə həyat yoldaşı tapsın.

Oğlan valideynlərinin bu qərarından çox razı qaldı və özünə qız tapmaq məqsədilə şəhərə yollandı. Bu şəhərdə onun atasının köhnə dostu olan bir dərzi yaşayırdı. Oğlan həmin dərzinin yanına gedib dedi:

- Mən evlənmək istəyirəm. Ancaq kəndimizdəki qızların heç biri mənim ürəyimcə deyil. Elə buna görə də sizin yanınıza gəlmişəm. Bəlkə bu işdə mənə siz kömək edəsiniz?

Dərzi bir az düşüncə dedi:

- Eşitmişəm ki, kəndlərin birində gözəl bir qız yaşayır. Ancaq məsələ burasındadır ki, həmin qız valideynlərinin yeganə övladıdır. Tərslikdən qızın anası ölüb. İndi o öz atası ilə yaşayır. Tənha ata isə öz qızını heç kəsə vermək istəmir.

Cavan oğlan gülümsündü:

- Her şeyi yoluna qoymaq mənim boynuma. Təki qız mənim ürəyimcə olsun.

Dərzi dedi:

- Sabah bazar günüdür. O qızın atası da yəqin ki, şəhərə gələcək. Şəhəri gün dərzi dostunun oğluna ağsaçlı nurani bir kişini göstərib dedi ki, haqqında danışdığı qızın atası budur.

Oğlan kişiye çox diqqətlə baxdı. Gələcək qaynatası elə ilk nəzərdən onun xoşuna gəldi. Kişinin təmiz, ütülü paltarının atasının səlqişindən xəbər

verirdi.

Günorta yeməyindən sonra kənd adamları evlərinə qayıtmağa başladılar. Oğlan da onlara qoşuldu. Cavanlarla zarafatlaşdı, gələcək qaynatasına yoxuşu çıxmaq üçün kömək etdi. Zarafatla dedi:

- Atacan, nə üçün bir quruş pulundan keçib özünə at almırsan? Atla yoxuşu qalxmaq sizə çox asan olardı.

Kişi təəccübləndi:

- Nə danışırısan, oğul? Heç bir quruşa da at almaq olar?

Onlar kəndə yaxınlaşanda oğlan yamyaşıl biçənəyə baxıb soruşdu:

- Atacan, nə üçün sizin kəndin adamları ot biçib qış üçün saxlamırlar?

Kişi təəccübləndi:

- Məgər indi ot biçmək vaxtıdır?

Onlar yollarını davam edib qaranlıqda kəndə çatdılar. Kişi qərrib cavanı gecələmək üçün öz evlərinə dəvət etdi. Oğlana da elə bu lazım idi.

Evin səliqə-səhmanından hiss olunurdu ki, qız çox təmizkardır. Tezliklə oğlan qızın özünü də gördü. Qız gözəl idi. Ancaq oğlan onun aqlını da yoxlamaq qərarına gəldi.

- Atacan, Sizin eviniz krallığa layiqdir. Ancaq nə üçün sobanızın borusu əyridir.

Atası dillənməmiş qız söhbətə qoşuldu:

- Borunun əyriliyinin eybi yoxdur, əsas odur ki, tüstü düz çıxsın.

Qızın cavabı oğlanın xoşuna gəldi. Ancaq atasının öz qızına acığı tutdu. Təklidə qalanda oğlanın verdiyi gic-gic suallardan danışdı. Qız da o saat başa düşdü ki, oğlan da onun kimi ibarələrlə danışan ağıllı bir cavandır.

Oğlan səhər vidalaşanda heç kəsin

gözləmədiyi halda kişiye dedi ki, sənin kürekənin olmaq istəyirəm.

Ata çaşdı. Qız isə bildirdi ki, ərə getsəm də bu cavandan başqa heç kəsə getməyə-cəyəm.

Özündən razı cavan evlərinə gəlib tapdığı qız haqqında danışdı.

Oğlanın anası gəlininə hədiyyə hazırlayıb göndərmək qərarına gəldi. O, ərinin tapşırığı ilə yekə bir tort bişirdi. Tortun xəmirini yoğuranda onun içinə 12 qızıl pul qoydu, sonra üstünə bal tökdü.

Qulluqçu hədiyyəni aparanda oğlan ona tapşırırdı.

- Gəlinə deyərsən ki, ay bütövdür. 12 ulduz var, oğlaq ayaq üstədir.

Qulluqçu yolda tamahını saxlaya bilmədi. Tortdan bir parça qopardıb yedi. Dişinə dəyən 2 qızıl pulu cibinə qoydu.

Hədiyyələri alan qız qulluqçudan oğla-na belə sifariş göndərdi: «Ay paradır, ulduz ondur, oğlaq ayaqları üstə yığılıb. Ancaq kek-liyi incitmə, ilanı öldürmə!»

Oğlan hər şeyi başa düşdü. Qulluqçuya acığı tutdu. Ancaq son sözləri xatırlayıb sakitləşdi. Tezliklə bu gənclərin toyu oldu. Onlar xoşbəxt yaşamağa başladılar.

ÇOBAN

Sloven nağılı

Bir dəfə balaca çoban düz dəniz sahilində bir neçə ineyini və on-on beş qoyun-keçisini otarırdı.

Günorta vaxtı idi. Günəş adamı yandırır yaxırdı. Birdən çobanın gözlərinə yumşaq qumun üstündə uzanıb yatan üç qız sataşdı. Bir-birindən gözəl olan bu qızlar - sehrkar pərilər idi. Bir-birinə çox oxşayan bu qızlar yuxuya getmişdilər.

Gün pəriləri yandırır yaxırdı. Oğlanın onlara rəhmi gəldi. Yaxındakı çökə ağacına çıxıb bir neçə budaq qırdı, gətirib qızların yanında yerə sancdı ki, kölgəsi onların üstünə düşsün.

Bir azdan qızlar yuxudan ayıldılar. Üstlərinə kölgə salan çökə budaqlarını görüb, çox təəccübləndilər və bir-birlərindən soruşdular ki, bu budaqları yerə kim sancıb?

Əslində onlar bilirdilər ki, bu xeyirxah işi kim görüb. Çünki pərilər yatanda belə hər şeyi

aydın görürlər. Onlar isə heç yatmamış, özlərini yuxuluğa vurmuşdular. Balaca çoban boynuna heç nəyi almaq istəmirdi. Qızların qızılı saçlarının parıltısı onun gözlərini qamaşdırdı.

Oğlan sakitcə aradan çıxmaq istəsə də buna nail ola bilmədi. Qızlar onu tez dövrəyə aldılar. Elədiyi yaxşılığa görə ona təşəkkür edib dedilər ki, bu yaxşılığa görə ürəyindən nə keçirsə, sənə verməyə hazırıq.

Balaca çoban isə qızlardan

heç nə istəmədi. Bunu gören pərilər oğlana pulu heç zaman tükənməyən pul qabı bağışlamaq istədilər.

Ancaq pul oğlanın nəyinə lazım idi. O öz qoyun - keçisini bütün dünyanın qızıl pullarına dəyişməzdi.

Balaca çobanın gözü toxluğu pərilərin çox xoşuna gəldi. Ona dedilər ki, öz heyvanlarını evə aparanda zəng səsləri eşidəcəksən, Ancaq sən evə çatanacan dönüb arxaya baxma.

Qızlar bu sözləri deyib qeyb oldular. Oğlan başa düşdü ki, bunlar adi qızlar deyilmişlər.

Günəş qüruba əyləndə balaca çoban öz heyvanlarını evə sarı aparmağa başladı. Arxadan onu qəribə zəng səsləri müşayiət edirdi. Yolun yarısında özünü saxlaya bilməyib arxasına baxdı. Gözlərinə inana bilmədi. Malqara, qoyun-keçi sürüsü dənizdən çıxıb onun dalınca gəlirdi. Oğlan baxan kimi sürünün arası kəsildi. Ancaq sahilə o qədər inək, qoyun, keçi çıxmışdı ki, gəl görəsən.

Balaca çoban pərilərin ona bağışladığı heyvanları qabağına qatıb kəndə gətirdi. O, bu heyvanları kasıb qonşularına payladı.

Rassam
Vəfa

QAYIQC

Koreya nağılı

Qoca bir qayıqçı var idi. Kim xahiş etsə, onu çayın bu sahilindən o biri sahilinə keçirərdi. Heç kəsden pul istəməzdi, kim nə versə götürər, heç nə verməyə bir söz deməzdi. Bir dəfə qoca gördü ki, çayda yoğun bir ilan üzür. İlan üzdü, üzdü birdən yorulub batmağa başladı. Qayıqçının ona yazığı gəldi. İlanı dartıb sudan çıxardı. İlan heç nə demədi. Ancaq elə ağladı, elə ağladı ki, göz yaşları səpilən yerdə gözəl-gözəl çiçəklər bitməyə başladı. Həmin çiçəklər indi dünyanın gözyaşıyla sulanan hər bir yerində bitir və ötir saçır.

Səhəri gün qayıqçı gördü ki, körpə bir cüyür üzüb çayın o biri sahilinə keçmək istəyir. Qoca elə ki, onun batdığına gördü, tez üzüb yazıq heyvanı xilas elədi.

Cüyür sudan çıxdı, dərdli-dərdli mələdi və meşəyə qaçdı.

Bir dəfə qoca meşəyə qış azuqəsi toplamağa getdi. Birdən onun qarşısına gözəl bir keçi çıxdı və ayaqları ilə yeri qazmağa başladı. Elə bu zaman əlində bel olan bir yolçu gözə dəydi. Keçi onu gören kimi qaçıb getdi.

Qoca isə həmin adamı yanına çağırıb xahiş etdi ki, buranı qaz.

Yolçu bellə yeri qazan kimi oradan qızıl çıxdı.

Qoca ona təşəkkür edib dedi:

- Qızılların yarısı senindir, götürüb gedə bilərsən.

Yolçu razılaşmadı. Dedi ki, qızılların hamısı mənimdir. Ona görə ki, onları yerden mən qazıb çıxarmışam.

Onlar mübahisə eləməyə başladılar. Nəhayət, qərara gəldilər ki, məhkəməyə müraciət etsinlər.

Hakim ədalətsiz qərar qəbul etdi, qızılları yer qazana verdi, qocanı isə həbs edib bir quyuya saldırdı.

Gecə xilas etdiyi ilan qocanın yanına gəlib, onun ayağını dişlədi.

Səhər keşikçilər gördülər ki, qocanın ayağı şişib dam boyda olub. Fikirləşdilər ki, qoca bu gecə mütləq öləcək. Ancaq gecə ilan yenə sürünüb gəldi, gətirdiyi yarpağı dişlədiyi yaranın üstünə qoydu.

Səhəri gün keşikçilər təəcübləndilər. Qocanın ayağı sağalmışdı, hətta yaranın izi də qalmamışdı.

Rəssam
Ramil

Həmin gecə ilan sürünüb hakimin evinə getdi və onun arvadını çaldı. Qadının ayağı şişdi, az qaldı ki, arvad ölsün. Bunu eşidən məhbəs qarovolçuları quyuda qoca kişinin başına gələnləri danışdılar.

Hakim əmr etdi ki, qocanı həbsxanadan azad edib, onun yanına gətirsinlər. O, qocadan soruşdu:

- Necə oldu ki, sənin ayağının şişi çəkildi?

Qoca cavab verdi ki, vaxtilə xilas etdiyim ilan bir yarpaq gətirib yaranın üstünə qoydu, elə buna görə də sağaldım.

Hakim qocadan xahiş etdi ki, onun arvadını da sağaltsın. Qoca ilanın gətirdiyi yarpağı hakimin arvadının yarasına qoyan kimi, onun ayağının şişi çəkildi və sağaldı.

Hakim təəcübləndi və soruşdu:

- Bəs xilas etdiyən cüyür sənə əvəzində nə verdi?

- O da mənə qızılların yerini göstərmişdi. O qızılları ki, sən mənim əlimdən alıb yoldan ötenə verdin.

Hakim səhvini başa düşdü. Qızılları alıb, əsl sahibinə qaytardı, yolçunu isə həbsxanaya saldı.

SEHRLİ ÜZÜK

İtalyan nağlı

Kasıb bir oğlan var idi. O, bir gün anasına dedi ki, icazə ver səyahətə çıxıb, öz səadətini axtanm. Anası icazə verdi. Oğlan yola düşdü. O, az getdi, çox getdi, axır ki, gəlib bir şəhərə çıxdı. Gördü ki, bir qoca qan hər əlində bir vedrə su zorla hərəkət edir. Tez onun əlindən vedrələri alıb evə aparmağa kömək etdi. Oğlanın bu hərəkətindən qannın çox xoşu gəldi. Ona bir üzük bağışlayıb dedi:

- Bu üzük sehrlidir. Onu barmağında fırladıb nə istəsən, arzuna çatarsan. Qan oğlana üstəlik bir it və bir pişik də bağışladı.

Oğlan yoluna davam etdi. İtə pişik də onun arxasınca düşdülər. Az getdilər, üz getdilər, gəlib bir meşəyə çıxdılar. Qaranlıq düşdü üçün onlar meşədə gecələməli oldular.

Oğlan yorulmuşdu və bərk acmışdı. Birdən onun yadına qannın verdiyi üzük düşdü. Üzüyü barmağında fırladıb dedi ki, yemək istəyirəm. Söz onun ağızından çıxan kimi qarşısında gözəl bir süfrə açıldı. Onlar doyunca yeyib meşədə qaldılar. Səhəri gün bir şəhərə gəlib çıxdılar. Şəhərin ortasında gözəl bir saray var idi. Bir qız saraydan baxıb gülümsədi. Oğlanın ağına qərribə bir fikir gəldi. Üzüyü barmağında çevirib əmr etdi ki, bu sarayla üzbuüz daha gözəl bir saray ucalısın. Onun arzusu o dəqiqə həyata keçdi. Oğlan həmin qızla evləndi. Gözəl bir toy oldu. Ancaq bir neçə gündən sonra oğlan həyat yoldaşına etibar edib üzüyün sirmini ona açdı. Qız üzüyü oğurlayıb barmağına keçirdi. Tez qulluqçularını da götürüb öz sarayına köçdü. Üzüyə əmr etdi ki, oğlanı saray qarışıq bir sıldırımın üstünə qaldırsın.

Gənc oğlan yuxudan duranda gördü ki, qız onu aldadıb. O, itlə pişiyi üzüyün dalınca göndərdi. İtə pişik öz sahiblərinin əmrini yerinə yetirib üzüyü gətirdilər. Oğlan onu barmağına taxıb fırladı və əmr etdi ki, qızın sarayı yerlə yeksan olsun. Xain qız öz cəzasını çəkdi.

Oğlan gedib anasını da öz sarayına gətirdi. Kəndlərindən təmiz, namuslu bir qız tapıb onunla evləndi. Onlar xoşbəxt ömür sürməyə başladılar.

BAYQUŞ YEYİRƏM

Portuqal nağlı

Qurd meşəyə girəndə gördü ki, şam ağacının ən uca budağında bir bayquş yuvası var. Ac və hiyləgər canavar yaxına gəldi və quyruğunu mişar kimi ağaca sürtməyə başladı.

Qorxuya düşən bayquş yalvarmağa başladı:

- Qurd lələ, xahiş eyləyirəm, ağacı mişarlama. Yoxsa mənim balalarım yuvadan düşüb ölə bilərlər.

Qurd dedi:

- Əgər ağacı kəsməyimi istəmərsənsə, özün aşağı düş.

Çarəsiz bayquş uçub aşağı budaqlardan birinə qondu və soruşdu:

- Qurd lələ, Sizə nə lazımdı?

- Bir az da aşağı düş, səninlə işim var.

- Nə sözün var söylə, elə burdan da yaxşı eşidirəm.

Qurd acıqlandı:

- Düş aşağı deyirəm sənə! Qorxma, sənə bir pisliyim keçməz.

Çarəsiz bayquş aşağı düşən kimi qurd onu ağızıyla tutdu:

Bayquş yalvardı:

- Qurd lələ, burax məni, vəsiyyətimi ələyim, sonra məni yeyərsən.

Qurd razılaşmadı.

Bayquş yenə yalvardı:

- Heç olmasa, icazə ver, balalarımı vidalaşım, sonra gəlim.

Qurd yenə də razılaşmadı.

Bayquş dedi:

- Onda sən özün balalarım da ki, məni yeyərsən, yolumu gözləməsinlər.

Qurd yavaşca dedi:

- Bayquşu yeyirəm.

- Yox, qurd lələ, balalarım eşitmədi.

Qurd bir az bərk dedi:

- Bayquşu yeyirəm.

- Yox, bir az da bərkdən de ki, balalarım sənə səsini eşitsinlər.

Acıqlı qurd bərkdən dedi:

- Bayquşu yeyirəm.

Bayquş da elə bu lazım idi. Tez uçub

ağacın ən uca budağına qondu və

kinayə ilə qurda dedi:

- Get özünə başqa axmaq axtar...

Rəssam
Ramil

NƏ ÜÇÜN AYININ QUIYRUĞU GÖDƏKDİR

İndoneziya nağılı

Sincab öz yuvasında oturub qoz yeyərkən görür ki, Pələng düz onun yanına gəlir. O, çox qorxur və nə edəcəyini bilmir. Birdən hiyləgər heyvanın ağılına qəribə bir fikir gəlir.

- Bəh-bəh, bu Pələngin gözü necə dadlıdır?

Bu sözü eşidən Pələng, qorxuya düşür və geriye dönüb qaçır. O, yolda Ayıya rast gəlib soruşur:

- Bilmirsən Pələng gözü yeyən heyvanın adı nədir?

- Bilmirəm, - Ayı cavab verir.

- Gəl gedib birlikdə baxaq, - Pələng Ayını dilə tutur.

Ayı ona cavab verir:

- Yox, mən qorxuram.

Pələng ona toxtaqlıq verir:

-Nədən qorxursan? Gəl quyruqlarımızı bir-birinə bağlayıb onun yanına gedək.

Təhlükə olsa, bir-birimizə kömək edirik.

Ayı razılaşıır. Onlar quyruqlarını bağlayıb Sincabın yuvasının ağzına gəlirlər.

Bunu gören Sincab berkdən qışqırır.

- Sən bu avara Pələngə bax! Onun anası mənə ağ ayı göndərməli idi, bu isə mənə qonur ayı gətirib.

Bunu eşidən Ayı qorxuya düşüb necə dartınrsa, quyruğu qopur. Elə o vaxtdan ayının quyruğu gödəkdir.

Rəssam
Leyla

KİTABIN İÇİNDƏKİLƏR:

TULKU VƏ XORUZ..... 4

ƏDALƏTLİ BÖLGÜ..... 5

İŞLƏMƏYƏN DİŞLƏMƏZ..... 6-7

PİŞİK VƏ MEYMUN BALALARI..... 8-9

AĞILLI QIZ..... 10-11

ÇOBAN..... 12-13

QAYIQCI..... 14-15

SEHRLİ ÜZÜK..... 16

BAYQUŞ YEYİRƏM..... 17

NƏ ÜÇÜN AYININ QUIYRUĞU
GÖDƏKDİR..... 18

GÖYARÇIN

№ 8-9 (541-542) 2008

İbtidai sinif şağirdləri
və məktəbəqadın
azərbaycanlı uşaqlar üçün
aylıq jurnal

1958- ci ildən çıxır

Təsisçi:
Azərbaycan Gənclər İttifaqı

Baş redaktor
Rafiq Yusifoğlu

Redaksiya heyəti:

Yusif Hüseynov
Ağacan Əhmədov
Ənvər Qarayev
Zahid Xəlil
Cahangir Məmmədov
İlyas Tapdıq
Qəşəm İsabəyli

Məsul katib
İlqar Mehdiyev

Bədii redaktor
Arif Hüseynov

Dizayner -rəssam
Leyla Salamova

Redaksiyanın ünvanı:

Bakı- AZ 1073
Mətbuat prospekti,
529- cu məhəllə,
Telefon 439 08 53
E-mail: goyarchin@box.az

Çapa imzalanıb: 23.06.08

Sifariş 2378

Tiraj 2000

Kağız formatı 60,90/118

Çap vərəqi 2,5

Hesab-nəsr vərəqi 3,99

Ofset üsulu ilə çap olunub.

Bakı

"Azərbaycan" nəşriyyatının

mətbəəsi

Lisensiyası № 022328

Üz qabığındakı rəsm

Rəmilindir.

GÖYƏRCİN

Qiyməti 80 qəpik

